Сабақтың мақсаты: XIX ғ. Қазақ жерінде сауда жәрмеңкесінің дамуы жөнінде мәлімет беру.

Сабақтың танымдылығы: Оқушылардың дамытушылық қабілеттерін арттыруда қосымша материалдар пайдалану арқылы ойлау, есте сақтау, сөйлеу қабілеттерін арттыру.

Сабақтың тәрбиелілігі: Патриоттық сезімін ояту, ұлтжандылыққа тәрбиелеу.

Сабақтың көрнекілігі: Карта, тірек сызбалар.

Сабақтың барысы

I. Ұйымдастыру кезеңі

II. Үй тапсырмасын пысықтау

1867-68 жылдардағы Қазақстандағы әкімшілік реформалар

Генерал-губернаторлық

- **Орынбор**
  - Орал облысы
  - Торғай облысы
- **Батыс-Сібір**
  - Ақмола
  - Семей
- **Түркістан**
  - Жетісу
  - Сырдария

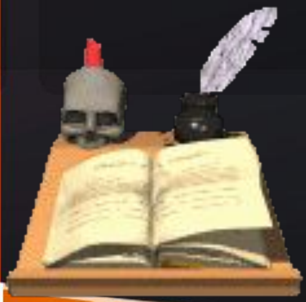

Жаңа сабақ

1. Орыс шаруаларын Қазақстанға қоныс аудару.
2. Жаңа өндірістік орындардың дамуы.
3. Сауда және қалалар.

ҰҒЫМДАР МЕН ТЕРМИНДЕР

Бұхаралықтар-Орта Азияның қалаларынан шыққан, Қазақстан мен Сібірде сауда – саттықпен және егіншілікпен айналысатын саудагерлер

Шығыс Түркістан– Қытайдың солтүстік батысындағы аумақ(Шыңжан)

Ірбіт жәрмеңкесі-Ресейдің сауда айналымы жөнінен ірі жәрмеңкелерінің бірі.(1880 жылы ондағы сауда айналымының мөлшері 70 млн. сомға жуықтаған). Жәрменкенің негізі 1643 жылы қаланған

Ісек– екі жасар тоқты

Қамба-қоймалар-астық, ұн, азық – түлік тауарлары, сондай – ақ баска да тауар түрлері сақталатын орын.

Айырбас сауда– айырбас арқылы ақшасыз сауда жасау тәсілі

Жәрмеңке саудасының басталуы

- XIX ғасырда қазақ даласында сауда-саттықтың жаңа түрі-жәрмеңкелер пайда болды. Қазақ өлкесіндегі алғашқы жәрмеңке ошақтары Бөкей ордасы, Ақмола, Семей жерлерінде ашылды.

Жәрмеңке орталықтары

1. Қоянды (Қарқаралы уезі)
2. Қарқара (Верный уезі)
3. Шар (Семей уезі)
4. Ойыл (Ақтөбеде)
5. Константинов-Еленов (Ақмола уезі)
6. Тайыншакөл (Павлодар) жәрмеңкелер болды.

19 ақпан 1861 ж. ереже

Шаруаларға жеке бас бостандығы берілді.

Помещиктердің шаруаларды сатуға, сатып алуға, сыйлық, кепілдік ретінде беруге, айырбастауға құқықтары болмады

Шаруалар жылжымалы және жылжымайтын мүлік иеленуге құқылы болды.

Ресей үкіметі

1. Ішкі губерниялардағы әлеуметтік толқуларды басу және жер мәселесін өзінше шешу үшін орыс шаруаларын Шығыс аудандарға қоныс аударуды ұйғарды.
2. Шаруаларды ұлттық аудандарға көшіре отырып, патша үкіметі өзіне әлеуметтік тірек жасамақ болды.

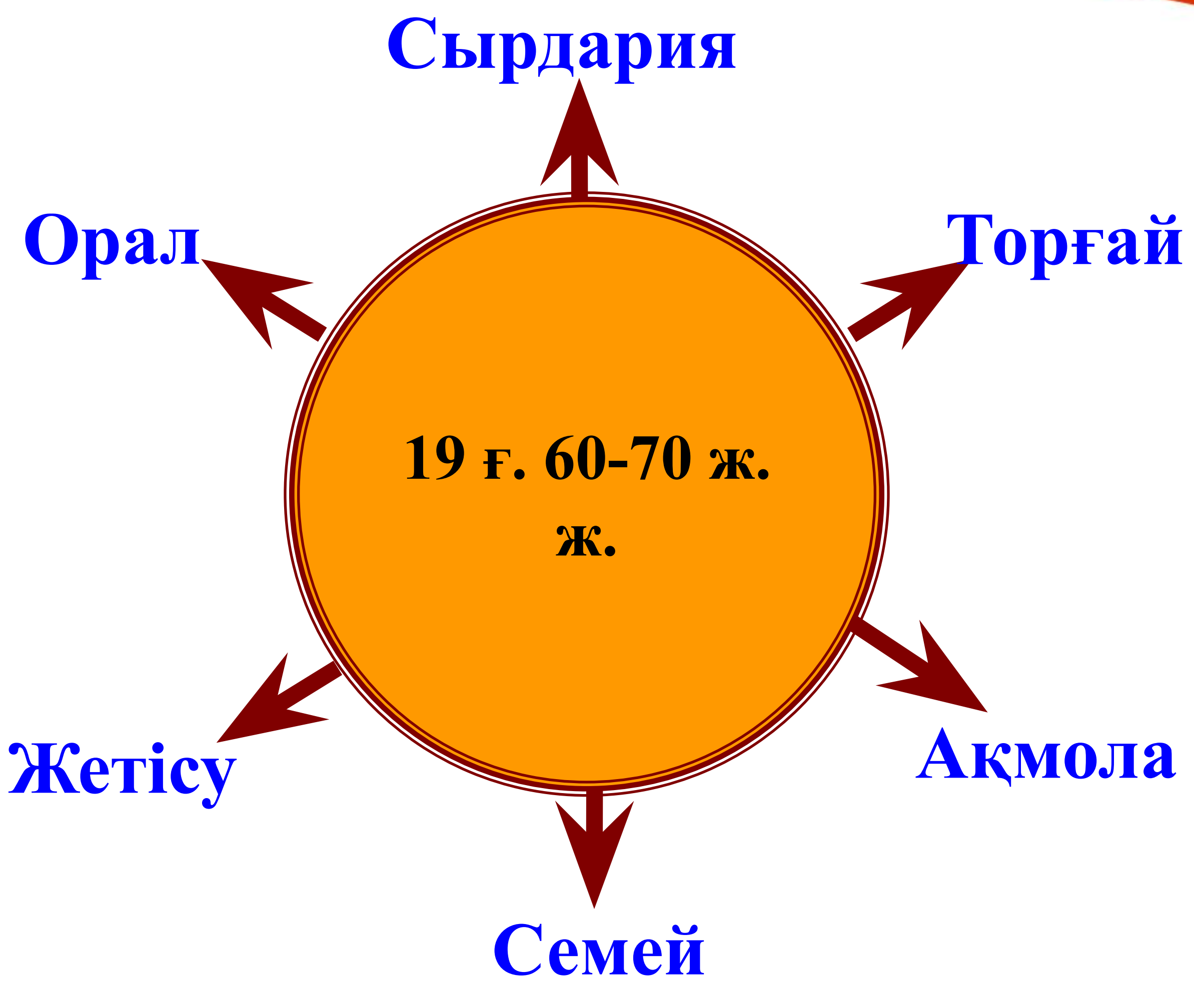
Сырдария
Орал
Торғай
19 ғ. 60-70 ж. ж.
Жетісу
Ақмола
Семей

Г.А. Колпаковский – Жетісу облысының генерал-губернаторы 1868 жылы “Жетісуда шаруаларды қоныстандыру” ережені қабылдады.

Ереже бойынша қоныстанушыларға жан басына 30 десятина мөлшерде жер берілді.

1889 жылы 13 шілде

“Село тұрғындары мен мещандарының қазыналық жерлерге өз еркімен қоныс аударуы және бұрынғы қоныс аударғандар жағдайын қарастыру”

Тобыл, Төле губерниялары, Жетісу, Ақмола, Семей

Қоныс аударатын басты аймақтар ретінде белгіленді.

Жаңа өндірістік орындардың дамуы

19 ғ. 30-50 ж.ж.

- **көмір, кен, тұз, қорғасын өндірілді**
- **Тері, май өңдейтін кәсіпорындар іске қосылды**
- **Темір жол тораптары салынды.**

Ірі өндіріс орындары

- Успен кеніші
- Қарағанды көмір алабы
- Риддер
- Екібастұз
- Басқұншақ тұз өндірісі

авл 1881 ж.

Семей 1887 ж.

Ом

Ресей мемлекеттік банк бөлімшелері ашылды.

Сауда және қалалар

Ақмола, Сарысу, Қарқаралы уездері арқылы Ресейдің орталық аудандарына 60 мың ірі қара, 200 мың қой жеткізілген.

Петропавлдан Қорған және Щадринск арасындағы мал айдайтын жолмен жыл сайын 340 мыңдай ірі қара, 600 мыңға жуық қой, ешкі айдалды.

Жәрмеңкелер

1832 ж. – Бөкей Ордасында тұңғыш жәрмеңке ашылды.

Ақмола облысындағы жәрмеңкелер:

1. Тайыншакөл – 78 мың қой сатылған.
2. Константиновка – 77 мың қой
3. Петровка – 2 мың қой

Аса ірі жәрмеңке – Семей облысы, Қарқаралы уезіндегі Талды-Қоянды жерінде 1848 жылы ашылған. Көпес Варков Ботовтың есімімен аталатын жәрмеңке.

www.almadf.kz
www.almadf.kz

6-7 сом

20-25 қой

ұстара

1 қой

19-20 ғ. бас. Қазақ жерінде 19 жаңа қала пайда болды.

1897 жылғы Ресейде өткізілген халық санағы.

Ірі қоныстардағы халық саны

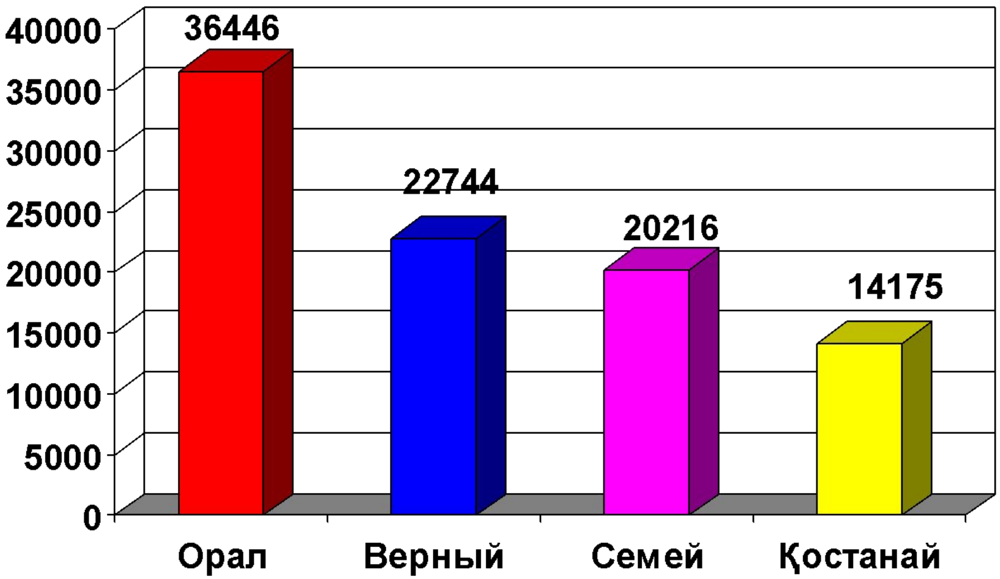

Қала халқының санының өсу жолдары

- Қоныс аударған шаруалар
- Ауылдан кеткен қазақтар
- Ішкі демографиялық өсім